

Hol Hamoed

Refuah Shelema Eliyahu Ben Berta

By his friends

Week 105

Topic

Hol Hamoed

TOPIC DISCUSSION

What is allowed, what is not allowed on hol hamoed:

- Shave
- Writing
- Business

י: משקין בית השלחין--פרק ראשון מועד קטן

בנצא. במקום נמוך היינו אדעתא דמי דרי אדעתא דטורן שכן דרבי של גורן שמאיה הברכות^א וזה מותר: דוכי דביא. שמכר את הקרקע מעלים קטנים שעליה שניטלים: אדעתא דציבי. אם לוקטן אדעתא דעלים להסיון דנקט דרבי ויבן וטרי: אדעתא דארשא. דלמי לוקטן שריטה לרוב הקרקע שלוקט גדולים וקטנים אסור (ו): אדעתא דכוורי. שעוסק המים שולאין מן הטומא של פיר לחין אם לאורן שילאו המים ושתפירו הדגים מותר:

ואמר רבא "פרקמטיא כל שהוא אסור א"ר ויסי בר אבין "וכדבר האבד מותר רבינא הנה ליה תרוא עיסקא דהוה מודבן בשיתא אלפי שהייה לזבניה בטר חולא דמוערא חבניה בתריסר אלפי רבינא הוה מסיק וזוי בבני "אקרא דשנאאא אתא לקמיה דרב אשי א"ל מהו למיזל האידנא עליהו א"ל "כיון דהאידנא הוא דמשכחת ליה ביומי אחריני לא משכחת ליה כפרקמטיא האבד דמי ושרי תניא נמי גבי ע"ז כי האי גוונא הילכין ליריד

אדעתא דארשא מולא מלא אדעתא דרי דרי משמע שיתר קרקע שיה נרץ לחרש מלידוס ואיפכא משתברא טפי דלדין נרץ קרקע שיה נרדש יותר מלחרש ושמא לפי שהי דשן מותרין חין נרץ קרקע שיה ויס מפרשים כדי לעשות דיר של סמא ":

פרקמטיא כל שדוא. פ"ר רבינו יוחנן במשכחו כ' רבינו יעקב לא היה חושב הולאה רבת פרקמטיא והא דלמור רבינא היה מסיק וזי נמי אקרא דשנאאא

משמע דחשיב פרקמטיא ולא שרי אלא משום דבר האבד היה לומר רבינו יעקב דמחורת יין היתה כדלמורין נאחו נאן (כ"ט ע"ג) רבינא הוה יסיב וזי נמי אקרא דשנאאא ושפס ליה טפי כסיפא אכל הולאה דשילחטת כדפשיט ופליק גרסא (ו) דחשיב פרקמטיא:

וכדבר האבד מותר. סורוס דבר שאם לא ימכרה עמה שמה לא ימכרה יפה שפס אחרת ויפסיד מן הקרן אכל אם לא יפסיד מן הקרן אלא שלח ירויה כל כך חין זה חשוב דבר האבד וכל שכן לקטת סחורה שמה חסיה יותר ביוקר אחר המועד אכל לקטת יין כשר בתוך המועד מותר ויהר"ד יוסף פירש דם לאסור דאף על פי שלח ימלא בול הרי ימלא ביוקר וחין זה דבר האבד:

כדורא

לחוסק נאטם ולאכילן הכי פ"ט שרי דלטרך יום טוב קעבד: בייצגו אסור. לכוזבן במאי ומילא ליהם שטתן לחין היינו אסור שעכשו חין נחלשים אלא לעשות מהן צימוקים לחללן כולו הוא מבין ואסור לחקן ביום טוב מאכל דמיל: ביון דשח"ש. אי לא דמילתיה: כדבר האבד. כלומר כסחורה שאדם יכול לעשותה מועד כדי שלא יפסיד בה אם לא עשהה הכי נמי מלי למילתיה דאי לא עבד הכי מילתיה ושרי: פרקמטיא כל שהוא. לעשות סחורה בעלי של מועד: ובדבר האבד מותר. שאם יש לו הספק אם לא יעשה לאחרי סחורה מותר לעשותה אכל כהנא שלח^א להריס אסור: הוה פסיק וזי. שהי חייבין לו מעות באותו מקום:

וריד

And [Rava](#) also said: Any commerce is prohibited on the intermediate days of a Festival. Rabbi Yosei bar Avin said: But with regard to a matter that, if left unattended, will result in significant loss, it is permitted. The Gemara relates that [Ravina](#) once had a joint business venture that could have been sold for six thousand dinars, but he delayed selling it until after the intermediate days of a Festival, and he sold it then for twelve thousand dinars.

It is further related that [Ravina](#) had lent money to the residents of the fortress of Shanvata. He came before [Rav Ashi](#) and said to him: What is the *halakha* with regard to going to them now, on the intermediate days of the Festival, to collect my debt? [Rav Ashi](#) said to him: Since it is now that you will find them, whereas on other days you will not find them, as during the year these people would travel from place to place to earn their livelihood, this is treated like merchandise that will be lost, and it is therefore permitted.

חול המועד

ימים שבין הראשון והשביעי של פסח, וימים שבין הראשון של חג הסוכות, ליום שמיני עצרת, נקראים "חול המועד". ובתורה נקראו בשם "מקראי קודש". וכן אנו מזכירין אותם בתפילת המוספין (מוסף) "מקרא קודש". ומצוה להרבות בהם בלימוד התורה, כי פקודי ה' ישרים משמחי לב. ואסורים הם בעשיית מלאכה, כדי שלא יהיו כשאר ימי החול שאין בהם קדושה כלל. ומכל מקום לא בכל מלאכה הם אסורים, שהרי אין קדושתם כשאר ימים טובים, אלא בחלק מהמלאכות בלבד. ומלאכת דבר האבד, שהיא כל מלאכה שאם לא יעשנה במועד לא יוכל לעשותה אחר כך, מותר לעשותה בחול המועד. לפיכך, מי שיודע שאם לא יעבוד בימי חול המועד, יפטרו אותו מעבודתו, רשאי להמשיך לעבוד בימים אלו.

וכן ראוי לכבד את חול המועד בכסות נקיה (כסות היינו בגדים). וכן יש לכבדו במאכל ובמשקה. ומצות עשה מן התורה לשמוח בחול המועד. ולכתחילה טוב לעשות סעודה עם פת מצה בכל יום מימי חול המועד, בלילה וביום. ומצוה לשמוח בבשר (בקר) וביין. ומכל מקום אין חיוב לאכול בו פת בכל יום מן הדין. ומצוה לשמח גם את בני ביתו בחג, לקנות לנשים (כלומר לאשתו ובנותיו הגדולות) בגדים נאים ותכשיטים, כפי יכולתו מבחינה כלכלית, ולקנות ממתקים לבניו ובנותיו הקטנים.

בגמרא בתלמוד ירושלמי (פ"ב דמועד קטן ה"ג), אמר רבי אבא בר ממל, אילו היה לי מי שימנה עמי (מי שיצטרף איתי לבטל תקנת חז"ל), הייתי מתיר עשיית מלאכה בחול המועד. כי טעם איסור מלאכה בחול המועד הוא כדי שיהיו אוכלים ושותים "ועוסקים בתורה", אבל עכשיו הם אוכלים ושותים ופוחזים. עד כאן. ומכאן כתב מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל להוכיח, שיש איסור גדול בשחוק וקלות ראש בחול במועד, יותר מאיסור עשיית מלאכה בו. שכל כוונת התורה בנתינת המועדות הייתה להדבק בה' יתברך ובתורתו ובמצוותיו.

Chol Ha'Mo'ed

The days between the first and seventh days (outside of Israel between the second and eighth days) of the Pesach holiday and the days between the first day of Sukkot and the holiday of Shemini Atzeret (outside of Israel between the second day of Sukkot and Shemini Atzeret) are called "*Chol Ha'Mo'ed*"- the intermediate days of the holiday. The Torah calls these days "Occasions of Holiness" and we mention this idea in the Mussaf prayer of *Chol Ha'Mo'ed* as well. It is a Mitzvah to study more Torah than usual on these days, for words of Torah gladden the heart. One may not perform work on these days, so as not to treat these days as any other mundane weekdays which have no sanctity at all. On the other hand, not all forms of work are forbidden on these days, for their sanctity is not as great as Yom Tov; rather, only several forms of work are forbidden. Any work which will be lost and not able to be performed after the holiday if it not performed on *Chol Ha'Mo'ed* may indeed be performed during these days. Thus, if one knows that if he does not go to work on *Chol Ha'Mo'ed*, he will be dismissed from his job, he may indeed continue to work during these days.

It is likewise proper to wear nice and clean clothing as well as eat and drink tasty foods and beverages in honor of *Chol Ha'Mo'ed*. It is a positive Torah commandment to be glad on *Chol Ha'Mo'ed*. It is preferable, wherever possible for one to make two meals with Matzah a day during *Chol Ha'Mo'ed* Pesach, once in the morning and once at night. Furthermore, it is a Mitzvah to delight over meat and wine. It is nevertheless not obligatory to eat a bread (Matzah) meal during Cho Ha'Moed. It is likewise a Mitzvah to gladden one's wife and older daughters during the festival through buying them nice clothing and

jewelry based on one's individual financial means. One should also purchase sweets and goodies for his younger children.

The Talmud Yerushalmi (Mo'ed Katan, Chapter 2, Halacha 3) states: "Rabbi Abba bar Mamal said: If only I had whom to join me and annul the edict of our Sages, I would allow performing work on *Chol Ha'Mo'ed*, for the reason why work is forbidden on *Chol Ha'Mo'ed* is in order for the people to eat, drink, and study Torah; now, however, they eat drink, and act frivolously." Maran Rabbeinu Ovadia Yosef *zt"l* deduces from here that the prohibition to act in a frivolous and light-hearted manner on *Chol Ha'Mo'ed* is more severe than the prohibition to perform work during these days, for the intention of the Torah's giving festivals to the Jewish nation was in order for them to come closer to Hashem, His Torah, and His Mitzvot.

Rabbi Abba remarked that if he had the support of his colleagues, he would have permitted work during Hol Ha'mo'ed. Even though Halacha imposes certain restrictions on working during the days of Hol Ha'mo'ed, Rabbi Abba nevertheless felt that the Rabbis should have allowed it. He explained that Halacha imposes these restrictions only so that people could spend this time eating, drinking and studying Torah. Instead, Rabbi Abba observed, people spend Hol Ha'mo'ed eating, drinking and engaging in vanity. Rabbi Abba saw that the free time made available by the restrictions on work was being spent on all kinds of unconstructive activities, rather than being used for Torah learning. He therefore felt that it would be preferable to lift the restrictions on work, so that people would at least be productive rather than waste precious time. Along the same lines, the Mishna Berura cites a comment of the Kolbo (Rav Aharon of Lunel, 1280-1330) that it is a far more grievous sin to engage in frivolity during Hol Ha'mo'ed than to work during Hol Ha'mo'ed. Therefore, one must utilize his time during Yom Tob and Hol Ha'mo'ed to involve himself in Torah study to a greater extent than he normally does.

הלכות חל המועד סימן תקמה

תקמה דיני כתיבה בחל המועד, ובו י"א סעיפים:

א. סעודה מועדית י"ח א. אסור לכתב בחל המועד, [*] (א) ואפילו להגיה (ב) אות אחת בספר אסור: הגה (ג) *ולצורך
(ה) רבים, (ד) יש אוסרים כל שאינו לצורך המועד (ח"ה סימן סח), ויש סתירין (כ"ב וכו'). ונהגו
להקל (ה) בכתב (ז) שלנו שאינו מעשה אמן:

באר הלכה

משנה ברוך

* ואפילו להגיה אות אחת בספר אסור. הנה אף שספור דין זה הוא
ממשנה נדף י"ח ויש סתרי לענין ספרותו, באמת כלל המספר
קנה אף ספר אחר כגון ספר סקרא וסקרא וכו' האי גונא, אם לא שהוא ספר
שצריך שיהיה בו וכלא הנקרא לא יוכל ללמוד בו, וכוללמה בסעף בו:
לספר צרכי רבים בחל המועד, למנוח נקאים וספרים, ונראה לי דאם צריך לכתב בענין זה, לא יכתב כתב אשורית כי אם משיש"א או כתב
שלט, ובכתב אשור שיהיה מעשה אמן הלא לא הוסיף צרכי רבים כי אם כשהוא לצורך הנוף, וכו': (ח) צרכי מענה וכו'. רוצה לומר,
א. ואפילו להגיה וכו'. לפי שאין זה צורך המועד, ולא מקרי צרכי רבים, (ה) כיון שיש להם ספר אחר לקרות בו, ואפילו מצא טעות
במועד (ג) אסור: (ב) אות אחת. כגון לעשות מרי"ש בל"ת וכו' האי גונא, (ג) אבל להסיר תבות דבוקים או אות שיהיה רשומה כבר שר
למבעיר עליו קולמוס, וספרותו שיהיה חסר המסירה בעמודים, (ד) בקשו איש שאין לו מה יאכל ויחפזו: (ג) ולצורך רבים וכו'. לא קאי
אמנה ספרים הנ"ל, דשם כנראה הוא מעשה אמן ואסור לכלי צלקא אף שהוא צורך רבים, כל שאינו לצורך המועד, (ה) אלא קאי אסתם כתיבה
(ו) שהוא לצורך רבים: (ד) יש אוסרים. סבירא להו דסתם כתיבה מעשה אמן הוא, וישימתיין סבירא להו דכל כתיבה וזלת ספרים
חשולין ומוזוות, אפילו כתיבה (ו) מרוב, הרי כמעשה הדיוט, שאין אדם מקפיד לכתב איתן כחקיקו כל כך: (ה) בכתב שלטנו וכו', הינו
בכתב (ח) משיש"א, דנקטין לדינא שיהיה כתב אינו מעשה אמן, וצין סעף ה דבבאר שם דאף כזה הכתב נהגו להסיר לעשות, מכל
מקום בענינו שיהיה צרכי רבים אין צריך לשנות:

שער הציור

(ה) פוסקים. (ג) ואפילו בעת הקריאה, אלא צריך להוציא אחרת (א"י): (ג) אלה רבה: (ד) ואם פסל לספרה צל"י צב"ה צריך ציור
(משיכין): (ה) כיון שהיא מעשה דחיוסות דרשן שהקהל סבבקים אחר ש"ן וכו' חב"ם לו אגרת שיכור, וכל כי האי גונא:

(ו) ש"י ושי"א: (ז) הם אוחזות דקות כגון כתב בשרי או כתב שלטנו:

ש"ת אור לציון חלק ג פרק כד - דיני חול המועד

ז. שאלה. האם מותר לכתוב בחול המועד.

תשובה. בכתב יד רגיל, מותר לכתוב כל דבר הצריך לחול המועד. ואין צריך לעשות שום שינוי. ועל כן מותר לכתוב
חידושי תורה, לערוך חשבונות, לעשות פעולות בבנק, לרשום חוב בפנקס, ולכתוב רשימת מצרכים לקנייה
במכולת וכדומה ללא כל שינוי. וכן מותר לכתוב מכתבי שאילת שלום, אך טוב לכותבם באלכסון. אולם אין לכתוב
דברים אלו וכיוצא בהם בכתב אשורי או במכונת כתיבה. אך מותר לתקן ספר תורה הצריך למועד, כשאין ספר
תורה אחר.

The Shulchan Aruch (545:2) discusses various restrictions that apply to writing during Chol Ha'mo'ed. As Chacham Bentzion Abba Shaul (Jerusalem, 1924-1998) notes, the Shulchan Aruch refers in this discussion only to writing that involves "Ma'aseh Uman," skilled craftsmanship. Normal, everyday writing with a pen, which is an elementary task that requires no particular skill or training, is permissible on Chol Ha'mo'ed, provided that it serves a practical purpose. Thus, one may write a shopping list before going to the supermarket on Chol Ha'mo'ed so that he can remember to purchase all the items needed. Other examples include filling deposit slips or signing checks, writing down important phone numbers, and writing words of Torah. Writing is permissible in all these cases on Chol Ha'mo'ed. Halacha forbids on Chol Ha'mo'ed only writing that serves no purpose, or writing in a skilled manner, such as the special writing of a Sofer (scribe). A Sofer may not practice his craft on Chol Ha'mo'ed, except to prepare a Torah scroll that a congregation needs for the holiday.

בשנת ברורה

[illegible]

(ט) מגן אקרים ושי"א: (גא) בתי-הסף: (נג) וכן קצאתי בחורשי ירט"א קצמת להנבל למצוה, עין פס: (נג) אחרונים: (נד) חשוכת הרשב"א ומוקא בבית יוסף, ועין בספר מור ומציעה: (נז) פרימנדים: (נח) פוסקים: (נח) סחצית-השקל בסיון חללת:

The Shulhan Aruch, amidst his discussion of the restrictions on writing during Hol Ha'mo'ed, rules that if a person hears or develops a "Hiddush," a new Torah insight, during Hol Ha'mo'ed, he may write it down, since he might otherwise forget the idea (Orah Haim 546:9). The Mishna Berura, in a fascinating and revealing comment, claims that this is permissible even if one is confident that he will not otherwise forget the new insight. He writes that at every moment one bears an obligation to study Torah to the best of his ability, which includes arriving at new insights into the Torah. If a person develops a "Hiddush" during Hol Ha'mo'ed and waits to write it down until after the holiday, then he is wasting those moments after the holiday that should be used for developing new "Hiddushim." This would be a misuse of the time which he should be utilizing for arriving at new insights. Writing is permitted on Hol Ha'mo'ed to avoid a loss ("Dabar Ha'abed"), the Mishna Berura notes, and there is no greater loss than losing time from Torah study. Therefore, regardless of whether or not one fears he will forget the idea he learned, he should write it down immediately, on Hol Ha'mo'ed, so that the time after the holiday could be used for developing additional new insights. The Mishna Berura adds that the Bah (Rav Yoel Sirkis, Poland, 1561-1640) wrote his famous commentary to the Tur during Hol Ha'mo'ed. Therefore, those who attend Torah classes during Hol Ha'mo'ed and wish to take notes may certainly do so. Summary: The holidays were given for the purpose of celebrating as well as Torah study, and one must therefore ensure to use the free time on Yom Tob and Hol Ha'mo'ed for Torah learning. Although there are restrictions on writing during Hol Ha'mo'ed, it is permissible to write down on Hol Ha'mo'ed new Torah insights that one hears or develops.

Business:

הלכות חל המועד סימן תקלט

באר הגולה 18

תקלט דיני השחרה בחל המועד, ובו י"ד סעיפים:

א [*] כל (א) שחרה (ב) אסורה, אסלו כל־שהוא, *בין לקנות בין למכור, ואסלו אם הלחה מעות (ב) על־מנת שיתנו לו אחר־כך יין או שחרה אחרת *בסרעון חובו כדי להשקבר, אינו יכול *לילך

באור הלכה

א (א) שחרה אסורה, מסרי (ב) הטרחה: (ב) על־מנת שיתנו לו (ב) *אסלו לא התנה שיתנו לו במועד, ועין בבאור הלכה ואסלו אינו צריך לילך למקום אחר לחבצ, שהם באותה העיר, גם־כן אסור, דמה ששקבל השחרה מהם הוא ענין מקח וממכר, ונקט 'לילך' משום שצריך לילך למקום אחר, ודו"ק שצריך לילך ולחבצם בעיר

שער הציון (ה) סג"אכרס ושי"א:

Halacha imposes certain limitations on making purchases during Hol Ha'mo'ed. While it is clear that one is allowed to purchase food and other items that he needs for the holiday, one may not purchase extra items for after the holiday. Meaning, if a person is shopping for the holiday and figures that he might as well buy large quantities to last him even beyond the Yom Tob, this is forbidden.

Rav Moshe Feinstein (1895-1986) clarifies that one does not have to make a precise calculation of his needs for the Yom Tob, but it is forbidden to knowingly purchase products that will not be needed until after the holiday. The Halachic authorities address the question of whether one may buy during Hol Ha'mo'ed products which are sold in bulk. For example, if a person is shopping for the holiday in Costco, and the item he needs for the Yom Tob is sold only in a quantity that is far larger than what he needs during the holiday, may he purchase the product? The Halachic authorities rule that since this is how the store sells the product in question, and generally the price is discounted when buying in bulk, one may make such a purchase. Thus, for example, if one needs a couple of towels for the Yom Tob and the only towels in the store are sold in units of 12, he may purchase a unit of 12 towels. Rav Moshe rules that one may not return an item to a store for a refund during Hol Ha'mo'ed. As this is a transaction which is not needed for the Yom Tob, it is forbidden. Rav Moshe makes an exception in the case where one needs money for his Yom Tob purchases. If one has no money and needs cash to be able to buy what he needs for the holiday, then he may return items to a store to get his refund. Another exception is a case where the refund is only granted for a limited time. If one will lose the refund if he does not return the item until after Yom Tob, then he may return it during Hol Ha'mo'ed in order to avoid this financial loss. Finally,

Rav Moshe ruled that one may not buy or sell shares of stock during Hol Ha'mo'ed, as these transactions are not necessary for the holiday. Here, too, an

exception is made in the case of somebody who needs money for his Yom Tob purchases; such a person may sell shares of stock so he can buy what he needs for the holiday. Another exception is one who knows that if he does not sell his stock, the stock's value will go down below the principal price at which he purchased it. In such a case, one may sell the stock to avoid a financial loss. However, one may not sell the stock in order to avoid losing profit, as transactions on Hol Ha'mo'ed are allowed only to prevent financial loss, and not to avoid loss of profit.

Summary: It is permissible to buy on Hol Ha'mo'ed items which one needs for the holiday. Other purchases may not be made, except to avoid a financial loss. One may buy items in bulk if this is how they are sold, even if he does not need the entire quantity for the Yom Tob. One may sell something or return merchandise for a refund on Hol Ha'mo'ed only if he needs the money for his Yom Tob expenses, or to avoid a financial loss. Selling to avoid a loss of profit is not allowed on Hol Ha'mo'ed.

Shaving:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות חול המועד סימן תקלא
מצוה לגלח בערב יום טוב.

אין מגלחין במועד, אפילו אם גילח קודם מועד.

כל אדם מותר ליטול שפה בחול המועד. הגה: אפילו בפרהסיא; ומותר לחוף ולסרוק ראש במועד, אף על פי שמסיר שער, ואין בזה משום גילוח (מרדכי ריש מ"ק).

Chacham Ovadia Yosef, in his work Chazon Ovadia (p. 190), writes that it is a Mitzva to shave and cut one's hair before Yom Tov so that he is properly groomed on the festival. On Hol Ha'mo'ed, however, it is forbidden to shave or take a haircut, due to a Rabbinical enactment recorded already in the Mishna. Although some authorities permitted shaving and haircutting on Hol Ha'mo'ed in situations where one could not shave or cut his hair before Yom Tov, Halacha follows the stringent view, which forbids shaving and haircutting on Hol Ha'mo'ed even in such cases.

If a Berit Mila is performed during Hol Ha'mo'ed, would it be permissible for the child's father, the Mohel and the Sandak to shave and cut their hair in honor of the Berit? In other cases where Halacha forbids shaving and haircutting, dispensation is indeed given to a father, Mohel and Sandak at a Berit Mila. During the period of Sefirat Ha'omer, the practice is to refrain from shaving and haircutting, yet, when a Berit occurs in this period, Halacha allows the father, Mohel and Sandak to shave in honor of the Berit. Does this provision apply to Hol Ha'mo'ed, as well? Chacham Ovadia cites from a work entitled "Va'yomer Yitzchak" which rules stringently in this regard (listen to audio for precise citation). Halacha allows the father, Mohel and Sandak to shave and cut their hair during Sefirat Ha'omer because shaving and haircutting are not strictly forbidden during these periods. We refrain from shaving and haircutting merely as a Minhag, a custom that the Jewish people have taken upon themselves. On Hol Ha'mo'ed, however, shaving and haircutting are forbidden according to the strict Halacha, as mentioned already in the Mishna. We therefore cannot allow one to shave or cut his hair on Hol Ha'mo'ed even in honor of a festive occasion such as a Berit Mila. Summary: It is a Mitzva to shave and cut one's hair in preparation for Yom Tov. On Hol Ha'mo'ed one may not shave or cut his hair, even if he did not have the opportunity to do so before Yom Tov, and even if he is the father, Mohel or Sandak at a Berit Mila.